

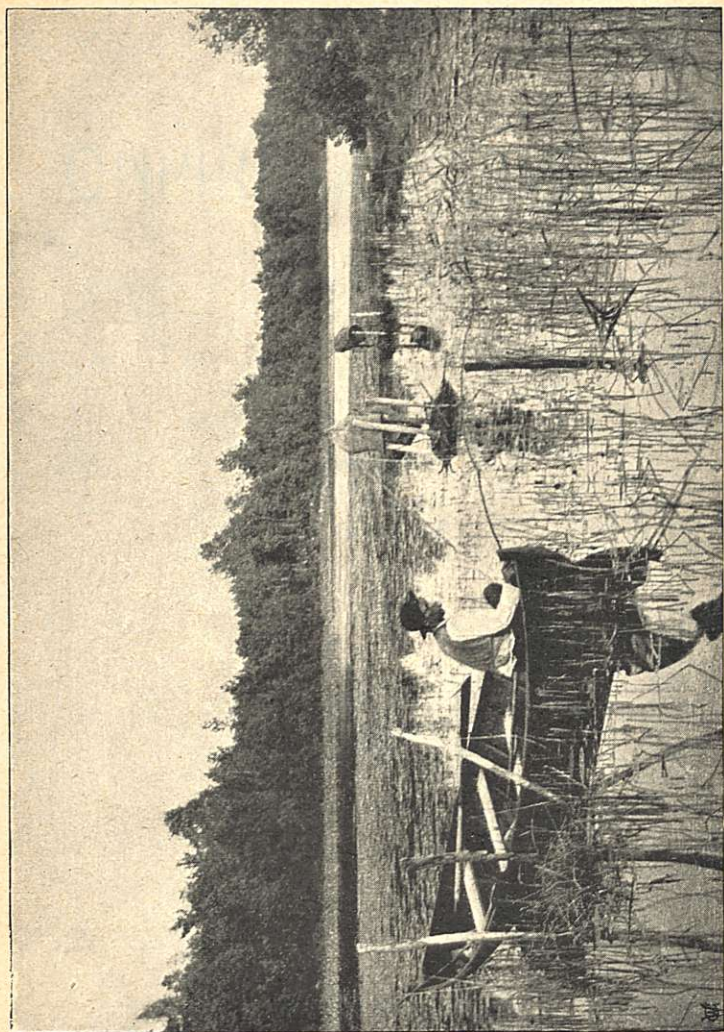
IKU TURSO

ONKIKALASTUKSEN OPAS

KUOPIOSSA 1909

U. W. TELÉN & C:o KUSTANNUKSELLA

AJANVIETETTÄ N:o 4

ONKIKALASTUKSEN OPAS

KIRJOTTANUT

IKU TURSO

KUOPIOSSA 1909

U. W. TELÉN & C:o KUSTANNUKSELLA

KUOPIO 1909

OSAKEYHTIÖ KUOPION UUSI KIRJAPAINO

SISÄLLYS.

	Siv.
Onkikalastuksesta yleensä	7
Tavallinen onkikalastus	9
Onkivehkeet	9
Onkimadot ja syötit	12
Onkiaika ja sää	14
Onkipaikka	16
Menettely ongella	17
Kalat	19
Täkykalastus	26
Vela eli selkärihma	32
Polokoukut	40
Talvikalastus	42
Uistinkalastus	46
Torkkovapa	46
Lusikkauistin	48
Perhosonget eli -uistimet	49
Keinotekoiset täkykalat	50
Uistaminen	51
Koskikalastus	55

Tohtori **U. T. Sireliukselle**, joka tämän kirjaseen on hyväntahtoisesti tarkastanut ja tehnyt parannuksia varsinkin teknilliseen sanastoon nähden, pyytää tekijä lausua sulimmat kiitoksensa.

Onkikalastuksesta yleensä.

Tuskin mitään urheilua harjottavat nuoret ja vanhat niin suurella innolla kuin ongintaa ja tuskin mikään onkaan niin huvittavaa, jos vain kalat ovat syömätuulella, kuten sanotaan. Mutta usein saa onkimies istua tuntikaudet vesillä tai veden rannalla saamatta ainoatakaan kalaa. Tosin näykkää silloin tällöin joku kala syöttiä ja koettaa sen nykäistä irti, mutta yksikään ei rohkene ottaa onkeen niin, että tarttuisi kiinni, saatikka sitä syötteineen nielaista. Mistä johtuukaan, että kalat, jotka muuten eivät ole mitään herkkusuita, halveksivat heille heitettyä makupalaa ja mieluummin ajelvat epävarmaa saalista kuin nielasevat suunsa eteen asetetun ravinnon? Tietysti siitä, että kala aavistaa makupalan takana olevan toisenkin nälkäisen, että siinä on »kaksi nälkäistä vastakkain», kuten leikillisesti sanotaan. Tai oikeastaan: jokainen kala, olkoonpa suuri tai pieni, tietää kyllä, millaisella tarkotuksetta veteen heitetty mato, vedessä irrallaan uiskenteleva kalanen tai muu syötti näyttää; mutta jos sellaisesta syötistä pistää näkyviin ongenkärki, jos syötti on vedessä luonnottomassa asennossa tai riippuu kauvas näkyvässä sii-

massa, silloin hoksaa kala heti, ettei tarjotun palan laita ole oikein, vaan että ihmisviekkaus on siihen asettanut ansan, johon ei ole hyvä mennä. Kala tosin saattaa varovasti koettaa, lähteekö syötti helposti irti, mutta huomattuaan kokeensa turhaksi ui se tiehensä eikä enää katso sinne päinkään. Toinen koettaa samoin samallaisella seurauksella, kolmas kentiesi äkkipäätä tarraa kiinni ja saa varomattomuutensa maksaa päällään. Onnellinen onkimies, joka vihdoinkin on saanut kalan, saattaa siitä olla suuresti riemuissaan, ajattelematta, että, jos hänen onkivehkeensä olisivat olleet säällisessä kunnossa, olisi hän samallaikaa saattanut saada kaloja koko tusinan.

»Mutta millaisilla onkivehkeillä onkiessaan siten parhaiten menestyy?» kysyy varmaankin kalastuksesta huvitettu lukija.

Tuohon kysymykseen ei ole helppo niin päätävästi vastata, sillä eri kalalajeja pyydystäessä parhaiten onnistuakseen tarvitaan erilaisia onkivehkeitä, ja eri kalat tarttuvat mieluummin erilaisiin syötteihinkin. Vieläpä itse onkijan menettelykin onkipaikalla on niin tärkeä, että tottuneiden onkijain uskotaan kansan kesken tietävän »taikoja», joiden avulla heidän luullaan saavan kaloja mistä kaislikon rinnasta tahansa, millaisella säällä tahansa, ja vaikkapa syötöttömällä onkikoukulla.

Seuraavassa käsitellään erikseen erilaisia kalastustapoja ongella ja muilla koukkupyödyksillä, edellyttäen kalastusta harjotettavan etupäässä huvittavana »ajanvietteenä».

Tavallinen onkikalastus

on sekin erilainen tyynellä vedellä ja erilainen virroissa ja koskissa. Ensiksi käsittelemme ongintaa tyynestä vedestä s. o. järvistä ja lammeista sekä hiljakseen virtaavista salmista ja joista.

Onkivehkeet.

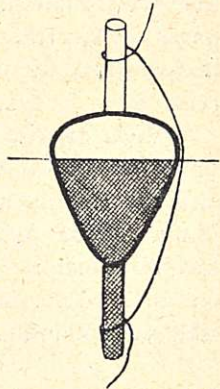
Tavallisesti kuuluu onkivehkeihin vapa, siima ja onkikoukku, mutta on olemassa konstikkaampia-kin laitoksia, kuten tuonnempana nähdään. Ja sanottakoon heti, että kuta hienommat, sirommat ja tarkotuksenmukaisemmat onkilaitteet ovat, sitä parempi, ja sitä suurempi on saalis.

Lienee harvoja, jotka eivät olisi koettaneet onkia eivätkä tiedä, miltä *onkivapa* näyttää. Mutta voi sentään olla tarpeen tehdä siitäkin muuan viittaus. Vavan voi tehdä itsekin pikkukaloja varten suorasta ja sivakasta pihlajasta, suurempia varten nuoresta näreestä, jonka tyvipuolta höylätään ohemmaksi ja joka varustetaan pitkin päästään renkailla tai silmukoilla siiman pujotusta varten, ja tyvipuoleen kiinnitetään pieni hela tai rulla, jolle liika-

siima kääritään. Tällaiset vavat ovat kylläkin hyviä venheestä ongittaessa. Mutta tarkotuksenmukaisimpia ovat kuitenkin bamburuokoiset vavat, joita saa ostaa urheilukaupasta ja useimmista maa-kaupoistakin nykyään. Tällainen vapa on oleva pyydystettävään kalojen suuruuden mukaan ohempi tai vahvempi. Sen pituus riippuu siitä, ongitaanko venheestä tai sileältä ja äkkijyrkältä rannalta vai onko onkirannalla leveältä ruohikon ja kaislikon peittämää matalikkoa. Kaislikon tai ruohikon rinnasta onkiminen parhaiten lyö leiville, mutta siellä käy se parhaiten venheestä jaloin, vaikkakin myös pitkän vavan avulla. Vapa on yleensä paras maalata mustaksi, jotteivät kalat sitä erottaisi.

Siima on jo vapaa tärkeämpi. Parasta on siksi käyttää kohtalaisen paksua harmaata, ruskeaa tai mustaa silkkinyöriä, jollaista helpolla saa ostaa kaupasta, missä yleensä onkitarpeita myydään. Lähinnä onkea, jopa noin $1\frac{1}{2}$ metriä, on siima mieluummin oleva musta, ja voi sen punoa ompelulangastakin. Erittäin tarkotuksenmukainen on suonesta tai muusta sellaisesta, vedessä tuskin näkyvästä aineesta tehty ratastin, jollaisella valmiiksi varustettuja onkia saa ostaakin. Siimaan kiinnitetään »koho» tai korkki, joka on varsinkin useammalla ongella yhtäikaa ongittaessa tarpeellinen sekä kannattamaan onkea määrättyssä syvyydessä että osottamaan milloin kala »tärppää». Kohona voi käyttää tavallista pullonkorkkiakin, jonka läpi pujotetaan puupuikko siiman kiinnittämistä varten, ja siima kiinnitetään siten, että korkin saa helposti

ylemmäksi tai alemmaksi ja tarpeen vaatiessa voi ottaa poisikin. Tällaisia siimakohoja on myös olemassa kaupassa; ne on paras panna riippumaan ohempi pää veteen päin, ei pujotamalla ja suuditsemalla siimaa korkin sisään, vaan kietomalla se puupuikkoon, kuten kuviosta näkyy. Ja veteenpäin pistävä osa korkista on paras mustata, esim. kirjotusmusteella; sen voi myös varustaa lyijypainolla, jotta se paremmin seisoo pystyssä, jollei nimittäin painoa käytetä siimassa ongen lähellä, mitä väliin onkin paras olla käyttämättä.

Onkikoukku on kuitenkin tärkein osa koko onkivehkeistä. Se on tehty teräslangasta, jonka toisessa päässä on rengas tai lehtimäinen litistys siiman tai ratastimen kiinnittämistä varten. Toinen pää on koukistettu, terotettu ja varustettu väkäsellä, joka estää syötin luisumasta pois, samoin kalan, kun se kerran tarttuu. Kun onkikoukkuja on ostettavana kaikkialla, ei niistä tässä yhteydessä ole syytä piitemmältä puhua. Mainittakoon kuitenkin, että yleensä on paras ensin koettaa pientä koukkuja ja vasta sitten ottaa suurempi esille, kun on syytä luulla suurempia kaloja olevan lähistössä. Pikku kalojen, esim. salakan, ongintaan on joskus tarkoituksenmukaisinta laittaa itse onki nuppineulasta tai vaskilangasta. Mutta siitä ja muusta puhutaan tuonnempana lähemmin.

Varsinkin veneestä ongittaessa on hyvä pitää varalla *haavi*, koska onkeen voi tarttua niin suuri kala, ettei sitä voi tai uskalla muulla keinoin nostaa venheenlaidan ylitse, sillä, kuten jo viitattiin, paras on käyttää ohuita siimoja ja pieniä koukkuja, ja jos siima tai onki katkeaa, molskahtaa kala vetteen ja — hyvästi!

Vielä tarvitaan yhtä ja toista muutakin: vesisäiliö tai kalasumppu, varsinkin pieniä täkykaloja onkiessa, jotta ne säilyvät elävinä, köydenpätkä, jonka päässä on ankkuri tai kivi venheen kiinnittämistä varten y. m. Ja pitemmällä onkimatkalla on hyvä olla eväät mukana, — nimittäin itsellekin eikä vain kaloille.

Onkimadot ja syötit.

Ongelle lähtiessä on varustauduttava myös syöteillä, jollaisiksi tavallisesti käytetään n. k. onkimatoja. Niitä saadaan meillä ensiksikin saunan karsinasta, missä on kosteaa, kauvan väkinyttä ruokamultaa; toiseksi saadaan hyviä onkimatoja hyvin lannotetulta peilolta tai muusta erittäin lihavasta maasta; kolmanneksi lantatunkiosta, jossa on vanhempaa lehmänlantaa, ei tuoresta eikä liiaksi palanutta ja maatunutta; neljänneksi vanhojen, kosteiden lastukasojen reunoilta ja pohjilta, samoin nahkurin luota parkkikasoista. Kuivalla säällä voi onkimatoja saada väkimultaisista, kosteista ojanpohjista, varsinkin jos siellä on alaspäin joitakin

turpeita, joiden alle matoja voi karttua aivan tukkuttain. Suuria kastematoja, joita saa illalla ja aamulla kosteisilta nurmikoilta, ei sopivasti voi käyttää onkiessa tynnestä vedestä, mutta sitä vastoin ovat ne hyviä onkiessa virroista ja koskista sekä samoin syöteiksi velalla («pitkällä siimalla») pyydystäessä.

Vielä käytetään syöteinä eri kaloille puutoukkia, perhosentoukkia, muurahaisen munia, koppakuoriaisia, taikina- ja leipäpaloja, liotettuja ja keitettyjä herneitä, pieniä sammakoita y. m., mutta niistä mainittakoon lähemmin myöhempään; samoin puhutaan myöhemmin täykalloista.

Yksi ehto kuitenkin täytyy syötin aina täyttää; sen pitää olla tuores. Niinpä onkimatojenkin. Mutta niitä ei aina saa kaikkialla eikä juuri silloin eikä niin paljon kuin tarvitsisi. Sentähden on hankittava matosäiliö. Siihen kelpaa tavallinen kookas tuokkonen tai pieni puulaatikko. Siihen pannaan madot ja runsaasti peitteeksi samallaista kosteaa väkimultaa, missä madot ovat tottuneet elämään.

Onkimiehet, jotka ovat hyvin varustettuja, säilyttävät matoja yli talvenkin. He panevat isoon puulaatikkoon kerroksittain rahkasammalta (tavallista vesisammalta), hevosenlantaa ja ruokamultaa, väliin panevat aina kerroksen matoja, ja päällimmäiseksi sammalkerroksen. Jos ruokamulta on kuivaa, kostutetaan se vedellä. Laatikko pannaan siten rotattomaan kellariin, sillä rotat syövät halukkaasti matoja. Tuon tuostakin kostutetaan laatikon sisältöä vedellä.

Ennen käyttämistä, sanoo saksalainen parooni von Ehrenkreutz kirjassaan »Angelfischerei», ovat madot pantavat joksikin aikaa raikkaaseen veteen, jota muutetaan niin usein, että se lopulta pysyy aivan kirkkaana. Joka tapauksessa on mato hyvin puhdistettava ennenkuin sitä kaloille tarjotaan.

Onkiaika ja sää.

Edullisin onkiaika on erilainen eri vuosina ja eri seuduilla. Suomen eteläosissa ja keskipaikoilla alkanee »leiville lyövä» onkimisaika usein jo kesäkuun alusta, ja saattaa se jatkua lokakuuhun, muutamissa vesissä myöhempäänkin. Huvittavin ja tuotteliainkin näyttää kuitenkin olevan aika kesäkuun puolivälistä elokuun puoliväliin, vaikkakin muutamia päiviä aikaisemmin tai myöhemmin saattaa väliin saada hyvän saaliin. Eri kaloilla ovat sitä paitsi parhaat syöntiaikansa eriaikoina vuodesta. Ahven, ahnain ja muuten edullisin ongitavaksi, syö jokseenkin läpi kesän ja talven, samoin hauki; näitä voi myös kevään ja syksyin pyydystää polo-, vaaja- tai heittokoukuilla. Onkikalastuksen kannalta voisi kaloja jakaa myös kevät- ja syyskaloihin, keväämmällä syövät esim. säyne, särki, salakka, syksymmällä taimen y. m.

Mihin aikaan vuorokaudesta kala parhaiten nyrkää, riippuu osaksi eri järvistä. Kirkasvetisissä järvissä ei kala yleensä heleällä päiväpaisteella ota onkeen. Missä vesi, lammeissa ja mutapohjaisissa

lahdenpoukamissa, on tummempaa, vähemmän läpinäkyvää, siellä tarraa kala usein onkeen pitkin päivää, toisissa järvissä paremmin jälkeen puolipäivän kuin myöhempään aamupäivästä. Puhuvatpa vanhat, leikkisät onkimiehet kalojen päivällisajastakin, tuossa klo 2 tienoilla. Parhaiten kuitenkin kala syö aamulla varhain kohta auringon noustua; hyvä onkiaika on myös illalla kuuden jälkeen. Hyvä onkiaika yleensä määritellään illasta noin klo 6:sta klo 9 aamuun; esim. säyne, lahna, ankerias ja sorva syövät ainakin paikottain yösydännäkin. Kaikkein paras on kuitenkin olla jalkeilla aamulla anivarahin, meillä täällä pohjolassa, jossa aurinko nousee varhain, jo aina yhden, kahden aikaan, riippuen matkan pituudesta onkipaikalle.

Säät ja tuulet ovat tärkeät ongella ollessa. Kirkas päiväpaiste ei yleensä ole hyväksi, mutta aamulla varhain sekin menee, samoin illalla auringon laskiessa. Lienteä pilvinen sää on aina parempi, jopa vieno vihmasadekin. Tyynellä säällä sadekuuron, varsinkin ukkossateen, jälkeen syö kala yleensä hyvästi — kai siksi, että ukonilma on pelotellut kalaparkojen päät hieman pyörälle, etteivät osaa olla varovaisia. Missä vesi on läpinäkyvää, siellä yleensä on hieman tuulinen ja pilvinen sää parempi kuin rasvatyyni ja peilikirkas. Pohjatuuli on kuitenkin aina epäsuotuisa, etelä- ja lounastuulet parhaat.

Onkipaikka

on niin tärkeä, että vanha onkimies, joka tuntee kalavetensä, voi saada hyvän saaliin samaan aikaan kuin vesiä tuntematon tottunutkin onkija ei saa juuri mitään. Yleensä on tuskin syytä viivytellä kauvan suotta paikallaan, vaan paras on noudattaa vanhain onkimiesten sääntöä: »siirry, jollei nykäuse!» Missä ovat leväkasveista ja risuista puhtaat vedet, voi soutuessa kaislikon tai ruohikon rintaa panna parisen jokseenkin raskaalla painolla varustettua onkisiimaa viistäämään perästään. Milloin siten joutuu kalaparven, varsinkin ahventen maille, tarraavat ne kyllä kiini matoon tai muuhun täkyyn. Silloin voi laskea riippakiven tai ankkurin ja tarttua vapaan.

Yleensä ei avoimella selvällä vedellä ole edullista onkia. Parhaat onkipaikat ovat: ruohikon tai kaislikon rintama, varsinkin, jos siinä juuri rantamatalikko päättyy ja syväne alkaa. Vielä parempi on, jos ruohikon reunalla on havukasa (havupuista tehty veteen pistävän aidan jatkos, veteen kaatunut havupuu tai »toe», jollaisia tokeita tavallisesti laitetaan, kun keväällä pyydetään kutukaloja verkolla, rysällä, katiskalla tai merralla), sillä kalat yleensä mielellään oleskelevat limaisen risujen lähetyvillä. Kivikkorannan tienoilla ja kivikarien luona keskellä järveäkin oleskelevat kalat mielellään, varsinkin jos siellä samalla on limaisia risuja, samoin laiturien ja veteen ulottuvain venhetalasten

ja nuottakotain ympärillä. Järvien välisissä tyy-
nissä tai hiljaa virtaavissa salmissa, samoin koskien
suvannoissa, jokien syvänteissä ja purojen suissa
tapaa melkein aina kaloja, varsinkin jos rannalla
on ruohikkoa tai limaisia risuja, ja tarraavat ne
sieltä hyvin onkeen.

Sitä paitsi viihtyvät kalat paremmin metsäi-
sillä kuin aukeilla rannoilla. Aukealla ja paljaalla
hiekk- tai kalliorannalla, jossa aallot kivistäkin
huhuhtelevat kaiken liman pois, ei kaloja tapaa juuri
koskaan.

Jollekin tällaiselle sopivalle paikalle saattaa
muuten houkutellakin kaloja »taikomalla» s. o. siten,
että jonkun aikaa edeltäpäin heittää sinne onki-
matoja tai muita syöttejä. Näitä syöttejä ei kui-
tenkaan pidä panna yhteen paikkaan kovin paljon.

Menettely ongella.

Mutta ei sillä vielä hyvä, että kalastajalla ovat
hyvät onkitarpeet ja onkimadot, että hän on va-
linnut hyvän ajan ja löytänyt hyvän paikan, hänen
täytyy osata olla ongella niin, ettei karkota kaloja
tienoiltaan. Hänen täytyy olla mahdollisimman hil-
jaa, jo onkipaikkaa lähetessään meloa (kolisevista,
kitisevistä ja loiskuvista airoista ei puhuttakaan)
niin, ettei nosta lainkaan melaa vedestä, vaan vel-
loo työntäen melaa syrjittäin eteenpäin ja sitten
kääntää sen hiljaa vauhtia vetäistäkseen. Onki-
paikalle päästyä on mela nostettava kolahtamatta

veneeseen, otettava hiljaa kiviriippa ja ongenvapa, yleensä vältettävä kaikkea hälinää ja kolinaa. Onki on hiljaa pantava veteen eikä kovasti heittämällä. Väliin voi kyllä ongenvavalla taitavasti polskauttaa vedenpintaa, siten kutsuakseen seuraa rakastavia kaloja, jollei niitä ole saapuvilla.

Mutta samassa venheessä onkijoillakin on toisilla menestystä, toisilla ei. Sattuu väliin, että toinen saa neljä viisi kalaa, toinen pari kolme tai ei mitään, vaikka siimat ovat vedessä aivan vierekkäin. No, mahdollisesti tässä maailmassa on toisilla parempi onni kuin toisilla, kuten sanotaan, mutta ongella ollessa on paras kalaonni sillä, jolla on hienoin ja paras pienonen onki ja joka osaa panna madon tai tä'yn hyvin onkeen ja valita sellaisen madon, joka parhaiten herättää kalan ruokahalua. Yleensä kalat tarraavat parhaiten vilkkaasti kiemurtelevaan matoon ja mieluummin tummaan tai kellertävään kuin vaaleavärisen.

Kun on valinnut aluksi pienen ongen ja pienen, vilkkaasti kiemurtelevan madon, on ongenkärki

pistettävä sen pääpuolesta sisään ja niin yhä edelleen, kunnes koko onki on madon peitossa. Yleensä on vältettävä ettei onki, varsinkaan sen kärki, jää mistään kohti näkyviin, sillä se varmasti pelottaisi kalat tiehensä. Jos mato on liian iso, voi hätätilassa sen pieneen onkeen pantaessa katkaistakin, mutta kaikessa tapauksessa on paras

jättää matoa hyvän matkaa riippumaan ja kiemur-

telemaan vapaana (katso kuviota). Jos onki ja mato on iso, isoille kaloille tarkotettu, saattaa silloin tosin joku pikku sinttiäinen tulla ja näykätä irtonaisen pään pois. Mutta silloin ei auta muu kuin peittää kärki uudestaan tai mieluummin panna onkeen uusi mato.

On katsottava, että ongessa on aina *elävä* mato, sillä kuolleesta ja varsinkaan kalojen pureksimasta eivät kalat enää niin välitä. Heti saatua kalan on siis paras muuttaa uusi mato vaikka entinen näyttäisikin vielä kelvolliselta, samoin hukkaan tärpäessä on katsottava, onko mato vioittunut tai onki jäänyt kärestä tai muualta paljaaksi. Väliin kyllä tapahtuu, että kalalle kelpaa vasta jonkun aikaa vedessä ollut syötti: mutta silloin on vika siinä, että mato tai onkijan kädet eivät ole olleet puhtaat sitä onkeen pantaessa. Kalat karttavat epäpuhdasta syöttiä ja kaikkia vieraita hajuja.

Täten laitetulla matosyötillä voi hieman eri tavoin onkia melkein kaikkia kaloja, mutta varsinkin ahvenia. Mutta paitsi sitä, että matosyötin koko on sovitettava kalan suuruuden mukaan, voi erinäisiä kaloja onkia muillakin syöteillä.

Eri kalat.

Ahven se ennen kaikkia onkiessa tulee kysymykseen, sillä sitä saa melkein mistä tahansa, millaisella syötillä tahansa ja mihin vuoden aikaan tahansa. Se on myös mainio kala ruokapöytään, val-

mistettuna eri tavoin, mutta savolaiseen »kalakuk-
koon» se on verraton. Sitä ongitaan parhaiten sy-
väntöjen reunoilta ja virransuvannoista, ylimalkaan
paikoista, jossa se johonkin piiloutuneena voi vaa-
nia saalistaan, toisia kaloja, sammakoita, hyönteisiä
ja matoja, jotka kaikki kelpaavat syötiksi sitä on-
kiessa. Paras on kuitenkin matosyötti, ongen ja
madon koko riippuu siitä minkä kokoisia kaloja on
tienoilla; paras on kuitenkin aina alottaa pienem-
mällä. Mutta kun ahven mieluummin tarttuu liik-
keessä olevaan kuin paikallaan seisovaan syöttiin,
saattaa ongen jättää ilman painoa, jolloin se ver-
kalleen painuu pohjaan. Mutta jos ahvenparvea ei
ole lähellä, silloin on paras varustaa siima alapäästä
sirolla lyijypainolla, jotta onki pysyy tarpeellisessa
syvyydessä, ja kulettaa sitä vavalla edestakai-
sin; tällöin ei siimassa tarvitse olla »kohoa» tai kork-
kia, vaan voi sen vetää vavan päähän. Liikkeessä
olevan syötin huomaa kala parhaiten, ja kun ahven
sen kerran huomaa ja se on laitettu, kuten pitää-
kin, jättää se harvoin tarraamatta kiinni. Yleensä
ei onkimies juuri voi yhtäikaa hoitaa useampia kuin
yhtä tai kahta onkea. Mutta lisäksi voi panna
veteen ison ongen, joka on kiinnitetty tukevam-
paan venheen reunojen varassa makaavaan vapaan.
Tällaiseen onkeen voi pistää suuren madonkin, mutta
mieluummin ennen saamansa pienen kalan, sären,
salakan tai mudun (elritsan) tä'yksi. Tä'yn kiin-
nittämisestä tehdään tuonnempana selkoa.

Yleensä luullaan, ettei ahven lämpimällä ja
päiväpaisteisella säällä viitsi nykäistä onkea. Mutta

silloinkin sitä voi saada varjopaikoista, kaislikon rinnasta, metsäisen niemen katveesta, laiturin tai nuottakodan pimennosta. Väliin voi onkimies asettaa venheensäkin niin, että ahven mielellään etsii vilpeämpää sen varjosta. Jos on pieni, hieno onki ja siihen panee pienen vilkkaan madon, maltaa ahven silloin harvoin olla tarraamatta kiinni. Kaislikon tai leväkasvien keskellä olevasta aukosta voi täten myös onkia helteiselläkin säällä.

Usein saa ahvenet onkipaikalle siten, että heittää järveen joukon matoja, odottaa kotvan lukien kirjaa tai nukahtaen. Kohta niitä voi olla veneen varjossa aivan kirjavanaan.

Ahvanta voi onkia kevästä alkaen läpi kesän. Vieläpä lokakuussakin leutoina syksyinä saa ahvenia syvästä vedestä kaislikon rinnasta onkimadolla, mutta vielä varmemmin täkyongella.

Hauki saattaa toisinaan tarttua onkeen ahvenia onkiessa joko suurella matosyötillä tai varsinkin täkykalalla. Silloin on haavi erittäin tärkeä, sillä tämä väkevä kala saattaa helposti riuhtaista siiman tai ongen poikki. Haukeja kuitenkin saadaan etupäässä muullaisilla koukuilla ja uistimella, joista tuonnempana.

Säyneitä onkiessa, milloin onkimies osuu säyneparveen, tarvitaan lujat vehkeet. Tuulisella säällä ja aallokossa se käy parhaiten, ja säyneen tapaa parhaiten tuulen päältä kivikkoniemien karestä tai ruohoisilta salmien rannoilta tai lahden suista. Säyneparvet muuten lämpiminä kesäpäivinä ja öinä tavallisesti ilmottavat kalastajalle, missä ovat, sillä

huvitellessaan mataloissa lahdissa ne loiskivat ja polskivat niin, että se kuuluu kilometrin päähän. Maalta käsin onkiessa tarvitaan pitkä vapa, venheessäkin on onki heitettävä kauvas venheestä, ja ongen tulee olla koholla varustettu. Suurenpuoliseen onkeen voi mieluummin käyttää syötiksi suurta ja pirteää kastematoa. Tarttuu säyne tavallisiin onkimatoihinkin, mutta ongen peittämiseksi tarvitaan niitä useampia. Tämä kuitenkin koskee säyneitä, kun ne kulkevat parvissa, ja parhaiten aamupäivällä. Joissa ja virroissa eivät säyneet ole yhtä halukkaita ottamaan onkeen. Niille saa tarjota eri herkkuja, kuten koppakuoriaisia (kun niistä ensin kuoripeite poistetaan), heinäsirkoja, perhosia, kärpäsiä, taikinaa, korpunpalasia, kravunpyrstöjä y. m., ja sanotaan niiden parhaiten syövän öiseen aikaan. Sangen usein säyneitä onkiessa saa suuren ahvenen, väliin myös ahvenia onkiessa säyneen, mutta helposti onkimies erottaa ne toisistaan ennenkuin näkeekään. Ahven puulautuu pohjaa kohden, mutta säyne heittelehtää sinne ja tänne syrjiin päin, koska noustessa terästyneellä rivakkuudellaan. Hauska sen kanssa on otella, mutta saa olla myös varuillaan haavin tai atraimen kera sitä veneeseen tai rantaäyräälle nostaessaan.

Säyneitä muuten voi onkia — ja väliin saada oikein runsaasti — keväällä jo toukokuun alussa pienistä joista, niiden palatessa alaspäin kutumatkoiltaan. Ainakin Etelä-Suomessa meren rannikolla, josta muuten olen saanut tämän tiedon tätä

kirjaa painoon pantaessa, on silloin jo useimpina vuosina saatavissa syötiksi kastematojakin.

Lahnan voi myös saada joskus ongella kesän kuluessa, etupäässä öiseen aikaan. Tavallisesti ovat ne pieniä ja sanotaan niitä paikottain pasureiksi ja lahnanparkoiksi, mutta väliin ne voivat olla hyvinkin suuria, 2 ja 3, jopa muutamissa vesissä viidenkin kilon painoisia. Syötteinä käytetään kastematoja ja isompia onkimatoja.

Rautu eli *nieriäinen* on harvinaisempi kuin edellä mainitut lajit kaloistamme, mutta pohjois- ja itä-osissa maata pitäisi sitä olla viljemmältä. Sitä ongitaan parhaiten kutupaikoiltaan salmista, kivimatalikkojen ja kallionkärkien läheltä. Se uisken telee samoin kuin ahven aivan lähellä maata, ja vesissä, joissa se asustaa, voi sitä onkia onkimadoilla ja puutoukilla, saaden väliin hyvinkin saaliin. Sitä voi saada ongella vielä marraskuussakin jääsohjun keskeltä. Ja se on jalo kala, kuuluva lohen sukuun.

Ankeriaan voi myös joskus saada tavallisella pienellä ongella, jossa on syöttinä suuri matomytty. Mutta varsinaiseen ankeriaan pyyntiin tarvitaan eri keinot, joista tuonnempana lähemmin.

Karppia eli *seipiä* ongitaan pienellä, mutta lujalla ongella, johon pannaan syötiksi kaunis, punainen sammalmato, kaaliperhosen toukka tai kastemato. Paras syötti on kuitenkin palanen keitettyä perunaa tai sitkeää leipää. Onki saa olla pohjassa kiinni, sillä tämä kala elostelee mieluummin mata-

lassa mutapohjaisessa vedessä, josta etsii kasviainek-
sia ja matoja ravinnokseen.

Sorvan eli »punasilmän» voi joskus saada mata-
lasta vedestä verrattain lähellä pintaa olevalla pie-
nehköllä onkimadolla. Se tarttuu myös turvonnee-
seen jyvään ja leivänmuruseen.

Suutari eli *tuutain* oleskelee matalassa mutai-
sessa vedessä, josta sen voi saada onkimadolla tai
toukilla. Mutta tavallisesti se leikkii pitkän aikaa
ongen kanssa, ennenkuin oikein nykäisee. Milloin
se todellakin on ottanut ongen suuhunsa, silloin on
nopeasti temmattava, sillä muuten se jättää ongen.

Salakoita parveilee tavallisesti vilisemällään lä-
hellä vedenpintaa päivänpaisteisina päivinä. Sitä
ongitaan parhaiten pienellä, painottomalla ongella,
johon pannaan syötiksi pieni onkimato, turvonnut
jyvä tai leivän murunen, ja heitetään se hiljaa kala-
parven kohdalle. Kun parvi vain on syöntituulella,
ehtii joku salakka tarttua onkeen sen hiljaa pai-
nuessa parven välitse pohjaa kohden. Mutta voi
salakoita saada myös pienellä paino-ongella, jonka
koho asetetaan niin lähelle onkea, että tämä jää
lähelle veden pintaa. Parhaiten olen salakoita saa-
nut aamulla kotvan jälkeen auringon nousun. Suu-
remmat salakat ovat maukkaitakin kalaruokiin,
mutta pienet kelpaavat etupäässä täkykaloiksi.

Särkikin, suurempi, kelpaa syötäväksi, vaikka
se on ylen ruotainen. Niitä kyllä aina saa muita
kaloja onkiessaan, mutta pienistä särensinteistä ei
juuri ole muuksi kuin täkykalaksi.

Ruutanoita eli *koureja* ongitaan hyvin pienellä

ongella ja madolla varsinkin Etelä-Suomessa kaikel-
laisista lammikoista ja mutahautoista. Jotkut niitä
kuuluvat syövänkin paremman puutteessa, mutta
täkykalanakaan ei se kelpaa juuri muille kuin
hau'ille.

Yleensä pienimmät näistä viimeksi luetelluista
kalalajeista kelpaavat ainoastaan täkykaloiksi suu-
rempia kaloja onkiessa.

Täkykalastus.

Pieniä kaloja voidaan, kuten edellä on mainittu, käyttää täkyinä suurempia ongittaessa, mutta etupäässä niitä kuitenkin käytetään suuremmissa koukuissa, jotka »heitetään» veteen, kiinnitettynä joko velaan (n. k. selkärihmaan eli pitkään siimaan), poloihin tai pohjaan pistettyihin sauvoihin.

Täkykalojen onkiminen on sekin hauskaa työtä, milloin se vain hyvin vetelee. Mutta kärsivällisyyttä se useimmittain kysyy ja vie aikaakin. Onkimalla saa parhaiten sellaisia täkykaloja kuin pikku särkiä, salakoita, mutuja (elritsa) ja muita pieniä seipilajeja, puhumattakaan ahvenesta, ruutanasta ja kiiskistä, jotka kelpaavat myös tä'yksi ahnaalle haulle.

Paras on täkykaloja onkia pienen pienellä ongella, hienolla siimalla, ohuella, notkealla ja keveällä pihlajavavalla. Paras on onkia ilman painoa ja ilman kohoa siimassa. Sillä varsinkin salakka, kun se on syömätuulella, nykäsee tällaista kevyttä ja hienoa onkea miltei ennen kuin se putoaa vedenpintaankaan. Jos onki on oikein pieni ja siima miltei näkymättömän hieno, tarttuu salakka kisa-tuulella ollessaan miltei syötittömäänkin onkeen,

kun se vain haisee madolle. Pikkukaloja onkiessa on muuten parasta tehdä itse onki pienestä nuppi-neulasta, kartan piistä tai hienon hienosta vaskilangasta ja varustaa se pienellä väkäsellä, etupäässä siksi, että mato pysyy kiinni. Tällaisesta omatekoisesta, pieni- ja tylsäväkäisestä ongesta on se etu, että onkiminen käy joutuisammin eivätkä pikkukalojen suuosat vioitu, joten ne paremmin pysyvät elävinä. Kala näet silloin helposti lähtee ongesta, jopa putoaa itsestäänkin, jonka tähden onkijan täytyy olla taitava tempaisemaan miltei irtonaisia kaloja ylös vedestä ja suuntaamaan tempauksensa niin, etteivät ne venheestä onkiessa kimpoa ylitse, vaan putoavat juuri venheeseen. Maaltajaloin onkiessa on paras olla apuna poikanen keräilemässä kalat vesiastiaan; veneestä onkiessa voi päästää veneen pohjalle jonkun verran vettä, jotta kalat siellä elävät kunnes ne joutuu keräilemään vesiastiaan tai kalasumppuun. Tämän kirjottaja on kerran varhaisena aamuna onkinut tuollaisella omatekoisella ongella noin puolessa tunnissa 80 pikku salakkaa, siis lähes 3 päätä minuutissa. Mutta sitten saalis yhtäkkiä loppui!

Jollei ongella saa täkykaloja tarpeeksi, voi koettaa liippiä eli haavia. Sellaisen voi kutoa itsekin, mutta mukavammin sen saa ostamalla. Täkyliippejä käytetään kahtalaisia: pohjaliippejä ja vapaliippejä. Molemmat käyvät laatuun, mutta n. k. kuorehaavit ovat parhaat. Missä on parvi pieniä kalasia lähettyvillä, lasketaan liippi matalaan veteen, sirotellaan siihen korpunmuruja tai onkima-

toja tai ongitaan liipin päältä. Kun pirteät kalaset tulevat liipin kohdalle pitämään pirinätään, nostetaan liippi äkkiä ja kalat kaadetaan vesisäiliöön.

Kenellä on käytettävissään tiheäsilmäinen verkko, n. k. salakkaverkko, hän voi saada hyvän saaliin, kun kiertää sen salakkaparven tai muiden parveilevain pikkukalojen ympärille kuten nuotan. Kalojen ollessa pinnalla, on verkonkin pysyttävä pinnalla ja verkon kivekset ja kohot ovat sen mukaan. Pikkukaloja säikäytetään verkkokaaren suulta päin jotta ne menevät verkkopohjukkaan.

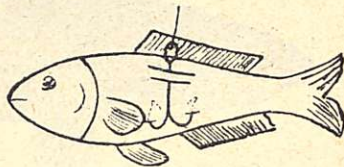
Mutu, sanovat kalamiehet, on paras kaikista täkykaloista, ja kun se esiintyy parvissa matalassa vedessä eikä ole erittäin arkakaan, voi sitä saada helposti täkyverkolla tai nuotalla, haavilla ja merrella paikallisiin oloihin katsoen. Kuore ja muikku on myös hyvä täky, mutta niihin nähden on paras olla varuillaan, milloin niitä saadaan nuotalla, ja mennä vesisäiliöineen apajalle. Merroilla ja rysillä saa myös useammanlaatuisia hyviä täkykaloja, kun ne lasketaan kutuaikaan sopiviin paikkoihin. Mutta huvikalastajan on niihinkin nähden useimmittain meneteltävä samoin kuin nuotalla saatuihin täkyihin: ostettava.

Mutta edellä on jo mainittu, että täky täytyy säilyttää tuoreena ja elävänä. Sentähden, millä keinoin täkykaloja saataneekin, täytyy aina olla saapuvilla riittävän suuri vesiastia, säiliö tai kalasumppu, johon kalat pannaan heti järvestä saatua ja otetaan vasta koukkuun pantaessa s. o. koukkuja järveen laskiessa. Kotirannassa on hyvä olla sitä

varten isompi vesisäiliö, jossa on myös kaloille muonavarvoja; sitten tarvitaan vielä toinen pienempi, jota on mukavampi kulettaa kalastusretkellä venheessä tai kantamalla tai talvella myös kelkalla jäätä myöten. — Täkykalat on myös aina säilytettävät niin, ettei niistä lainkaan lähde suomuja pois, vaan pysyy se kauttaaltaan eheänä ja kiiltävänä.

Mutta käytettäköönpä kalatäkyä onkiessa tai järveen »heitettävissä» koukuissa, vaaditaan täkykalan koukkuun asettamisessakin erityistä taitoa. Jos käytetään tavallista, pienempää tai isompaa, onkikoukku, kiinnittävät monet kalan siten, että onki pistetään selkäpuolelta, kuitenkin selkäruodan alapuolelta kalan sisään ja sitten sen kärki ulos pyrstöön päin, sillä kala tavallisesti nielee täyn pääpuolelta. Kaksihaaraiseen koukkuun, jollaisia parhaiten käytetään koukkukalastuksessa, kiinnitetään täky myös siten, että selkäevän vierestä viil-

letään puukolla noin 3 sm pituinen liuska nahkaa irti lihasta — jolloin kuitenkin on varottava leikkaamasta liian syvälle ja suo-

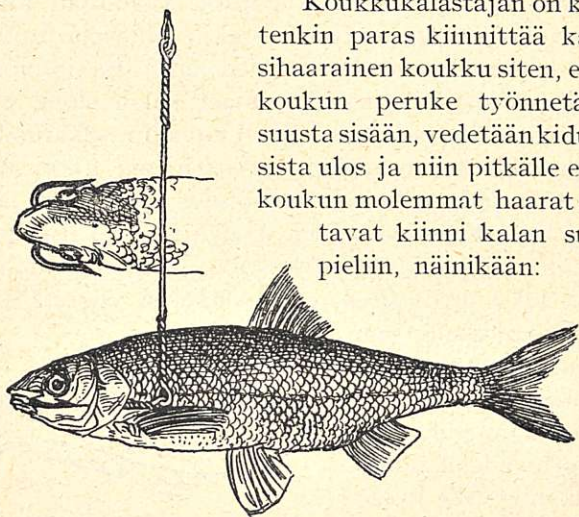

muksia irrottamasta, — onki pujotetaan tämän liuskan alitse ja käret painetaan kiinni vatsaan, viereillä kuvattuun tapaan.

Nämä molemmat tavat kuitenkin kiduttavat täkykalan pian kuoliaaksi. Parempi on jo sellainen kiinnittämistapa, että onkikoukku pistetään kiinni kalan pyrstönjuureen, peruke pistetään kiduksista

sisään ja suun kautta ulos. Tällainen kiinnittämis-tapa on kuitenkin tarkotustaan vastaavin vain sil-loin kun »uistetaan» täkyongella, joko vavan avulla kulettaen sitä venheen ympäri tai vetämällä veneen-perästä. Silloin voi perukkeeseen edeltäpäin tehdä kaksinkertaisen solmun, niin että se tarttuu kiduk-siin ja pitää kalaa hieman käppyrässä, jolloin se uudessaan paremmin pyörii ja välähtelee vedessä.

Koukkukalastajan on kui-tenkin paras kiinnittää kak-sihaarainen koukku siten, että koukun peruke työnnetään suusta sisään, vedetään kiduk-sista ulos ja niin pitkälle että koukun molemmat haarat ot-tavat kiinni kalan suu- pieliin, näinikään:

Tällä tavoin kiinnitettäessä ei kala haavotu, kärsii vähemmän kiinniolostaan, voi uiskennella vapaasti niin pitkälle kuin siima riittää ja elää usein monia päiviä, ainakin yhden yön ylitse. Jollei suurempi kala ole sitä niellyt, voi sen aamulla päästää va-pauteensa takaisinkin.

Molemmilla edellisillä tavoilla kiinnittäessä voi työntää tavallisen tukkaneulan pohjukan täkykalan kidusten läpi, pistää koukun perukkeen pohjukkaan ja vetää sen sillä toiselle puolen käsiinsä.

Onkimies voi, jollei ole tarpeeksi pieniä kaloja käsillä, käyttää täkynä myös suuremman kalan vatsapuolelta leikattua, mahdollisimmassa määrin kalan muotoista viipaletta, jossa on joku eväkin mukana. Tämä viipale kiinnitetään leikkauksen puolelta onkeen niin, että se tulee hieman käppyrään suomuspuoli ulospäin.

Niin, kuten sanottu, täkykaloilla voi onkiakin, mutta tuotteliainta on täkyjen käyttö n. k. koukkukalastukseen, jota harjotetaan eri tavoin eri vuodenaikojen ja eri kalalajien mukaan.

Vela (pitkäsiima eli selkärihma).

Niinkin yksinkertaista kalastusvehettä kuin velaa koukkuineen on olemassa useampia lajia. Ennen ei selkärihmaksi sopivia nyörejä ollut kaupassa, vaan niitä punottiin kotosalla liinarihmasta ja ne olivatkin sangen kestäviä. Nytemmin niitä on kaupassa kerittäin, kussakin noin naulanpainoisessa kerässä siimaa suunnilleen 300 metrin pituudelta. Eivätkä ne kovin monta markkaa maksa.

Valmiiksi leikattuja keskinkertaisen ohuita rastimia, noin 70 sm pituisia, saa myös ostaa kaupasta korkeintaan markalla sata kappaletta. Koukkuja, jotka näillä perustimilla kiinnitetään siimaan, on myöskin urheilukaupoissa lajiteltuja varastoja. Tällainen koukku on aina parempi olla pienemmänpuoleinen. Hauille saa se olla hieman suurempi, mutta tarttuu se pienempäänkin. Ahvenelle, ankeriaalle ja muille ryöstökaloille on aina pienempi koukku parempi. Ja sanottakoon vielä kerran: mitä hienommat vehkeet, sitä parempi! Hyvät koukut maksavat tosin noin markan sadalta, mutta ne ovatkin sitten hintansa arvoiset.

Jokaisen sadan koukun osaksi lasketaan siimaa noin 500—600 metriä, joka vastaa kahta yllämainittua kerää.

Lisäksi tarvitaan haavi, mieluummin syvempi kuin ongella.

Velan laskeminen tai »heittäminen» on kyllä laajalta tunnettu, ja ensikertalaisen on viisainta ottaa — samoin kuin kalastusmatkoilla yleensä — kokeneempi mukaansa neuvomaan, miten siima lasketaan. Mutta lyhyt opastus annettakoon sentään tässäkin.

Ostetut siimakerät ovat kerityt siten, että niitä aletaan purkaa sisältäpäin. Laskiessa kiinnitetään noin nyrkin kokoinen kivi alkupäähän. Jos tahtoo olla oikein varma, että palatessa löytää siiman alkupään, voi kiven laskea rannalle jonkun puun juureen tai aitovarteen suurelle kivelle.

Sen jälkeen soudetaan suoraan vesille, kunnes saavutaan kolmen neljän metrin syvyyiselle tai hie-
man syvemmällekkin vedelle. Siellä lasketaan kivi-riippa, ja kun se on vakavasti pohjassa, kiinnitetään koho.

Kohona käytetään pyöreää puulevyä, jonka lävitse pistetään lyhyt vaaja, joka laatan uiskennellessä törröttää pystyssä. Voi myöskin käyttää kuu-
sista karttua tai halkoa.

Kun tämä koho on laitettu, aletaan siimaan sitoa koukkuja suunnilleen viiden metrin päähän toisistaan ja jatketaan siten siiman toiseen päähän.

Koukku perustimineen kiinnitetään siimaan sil-

mukka- eli vetosolmuun. Silloin saa sen nopeasti auki koukkuja nostaessa.

Siimanlaskennassa tarvitaan kolme henkeä — yksi soutaa, toinen panee syöttejä koukkuihin, kolmas laskee koukkuja ja solmiaa ne siimaan.

Koukunlaskija pitelee kerää jalkojensa välissä, pitää silmällä, milloin se loppuu, ja solmiaa jatkoksi toisen, jos tarvitaan. Jollei sitä tee ajoissa, saattaa pää luiskahtaa, ja sen etsintä vie aikaa.

Muutammat kalastajat eivät mielellään pidä siimaa kerällä, koska se saattaa sotkeentua, vaan sitä varten laitetulla kelalla tai rullalla.

Täky on paras ottaa vesisäiliöstä juuri järveen pantaessa, jotta se on tuores ja elävä. Matosyötti on samoin vasta silloin kiinnitettävä onkeon, koska se muuten näivettyy ja kuoleentuu.

Velalla voi pyydystä keväällä kohta jäiden lähdettyä haukeja ja matikoita.

Jos aiotaan saada erityisesti *haukeja*, käytetään ratastimen jatkona lähinnä koukkuja vaskilankaperuketta, johon ratastin kiinnitetään. Voi sentään tulla toimeen ilmankin. Tosin voi liinaratastimen hauki silloin väliin purra poikki, mutta toiselta puolen näyttävät hauit, varsinkin pienemmät, tietävän miten vaarallinen vaskiperuke on — ja menevät ohitse!

Sangen hyvin voi laskea osan koukkuja haukia, toisen osan *matikoita* varten. Erotus on vain siinä, että hauinkoukut lasketaan lähemmäs vedenpintaa ja siima sentähden varustetaan pitkin päästään ko-

hoilla, matikkasiiman sitä vastoin annetaan painua pohjaan.

Muuten luullaan, että matikoita saa parhaiten, jos selkärinman laskee suuntaan, josta talvitie on kulkenut jäätä myöten. Matikan sanotaan siellä matelevan penkoen hevosenlantaa, joka jään sulletua on painunut pohjaan tien paikalle. Koettakaa!

Tavallisesti sattuu kuoreenkutu jäidenlähdön aikaan, ja silloin saa nuottamiehiltä oivallisia täkyjä, sillä kuore kelpaa mainiosti sekä hauille että matikalle. Muita täkykaloja silloin on vaikea saadaakin. Mutta jos on talven yli säilyneitä kaste-matoja, ottaa made niihinkin, ja pienet mateet taasen kelpaavat hauille.

Myöhemmin keväällä ja kevätkesällä ei kuoreita voi saada täkykaloiksi. Silloin voi sen sijaan käyttää pikku särkiä, nimittäin sitä särkilajia, joka kutee myöhempään keväällä tai kevätkesällä. Toinen laji, suurempi, kutee jo aikaisemmin jäiden seassa.

Pikku särki on oivallinen hauin ja suuren *ahvenen* täky, varsinkin jos sitä pitelee varovasti, etteivät suomukset irtaudu ja että se elää kauan. Sen voi asettaa koukkuun niinkin puolin, että perustin työnnetään kiduksista sisään ja vedetään suusta ulos, ja sitten vedetään onki niin pitkälle, että se kokonaan peittyy kalan kiduksiin ja suuhun. Silloin kala ei kidu. Samoin toisapäin, kuten yleensä täkykaloista puhuessa mainitaan, kiduksista kiinnitetyt ruutanat, pikku ahvenet ja kiiskit voivat elää ongessa yli vuorokaudenkin. Salakat, muikut ja

mudut ovat liian pieniä näin kiinnitettäväksi, mutta kun ne tavallisesti kuolevat jo kalansumpussa, ei koukku tee niille kipeää, pistipä sen niihin mistä kohden tahansa.

Muutamia kaloja, kuten säyneitä, lahnoja ja siikoja ei pyydystetä täkykoukulla, vaan kastemadoilla ja muilla syöteillä.

Säyneitä saa useinkin velalla, ja väliin laskeaan sellainen vartavasten säyneille. Silloin käytetään joko samoja syöttejä kuin säyneitä onkiessakin, tai kaksihaaraiseen koukkuun pannaan paksu möykky vehnätaikinaa, joka pysyy kaksoiskoukussa jokseenkin hyvin. Siima lasketaan aivan lähelle maata matalaan veteen, metrin tai vähemmänkin syvyyteen; tietysti säyneitä saa vain siellä, missä ne liikkuvat ja polskivat. — Joista saa säyneitä toukokuun alussa koukuilla samoin kuin ongellakin.

Lahnoja voi elo- ja syyskuussa, jolloin ne, samoin kuin kutuaikaan kesäkuussa, parveilevat lahdelmissa ja ruohikkojen rinnoissa, saada velalla suuriakin. Koukkuun pannaan syötiksi kastemato, ja se lasketaan kohosiiman varaan ylhäälle veteen, korkeintaan 1 tai $1\frac{1}{2}$ metrin päähän pinnasta. Kun kalastaja huomaa lahnarparven kulkevan — tyynellä säällä ui se niinkin pinnalla, että selkä on pinnan yläpuolella — tai tuulen ja aaltojen ajelemana koontuneen johonkin lahdenpoukamaan, silloin on aika laskea siima auringonlaskun aikaan, eikä aamulla ole nukuttava liian pitkään. Päivän koitteessa on täytynyt jo käydä siimaa kokemassa, sillä suuret lahnat erittäin tähän aikaan käyvät levotto-

miksi, ja kun ne useimmittain tarttuvat löyhästi koukkuun, onnistuvat ne helposti pääsemään tiehensä. Siimaa kokiessa on paras menetellä äärimmäisen hiljaa ja varovasti, ja haavi on työnnettävä niin syvälle veteen kuin varsi sallii ja otus siepatava ylös äkkiä, kun se on tullut haavin kohdalle.

Siikoja voi myös saada syvännöistä virtojen sulista selkärihmalla, jossa on syötteinä kastematoja. Harvinaista se tosin on, mutta voihan huvikalastaja koettaa.

Ankeriaita saa mutapohjaisesta vedestä lieroilla ja kastemadoilla, joita mieluummin voi panna yksitai kaksihaaraiseen koukkuun niin suuren mytyn kuin siinä pysyy. Pieniä sammakoita voi käyttää myös syöttinä, ken voi. Ankeriaan koukussa on hyvä olla vaskilankaa perukkeena. Koukku laskeaan pohjaan.

Etupäässä kuitenkin velaan tarttuvat hauit ja ahvenet. Niitä voi pyydystää läpi kesän — matikka on lämpimän veden aikaan liian pehmeä ja limainen ruokatalouteen — ja ahventa sitä paitsi ei voi pyydystää ainoastaan täkykaloilla, vaan vielä paremmin kastemadoilla.

Selvyyden vuoksi ryhmitettäköön tähän eri kalojen pyydystystavat:

Kohosiimalla pyydystetään haukia ja lahnoja lähemmältä pintaa, ahvenia 2—3 metrin syvyydestä, kuhia ja siikoja syvästä vedestä, säyneitä matalasta vedestä läheltä pohjaa.

Pohjasiimalla, ilman kohoa, pyydystetään maitteita ja ankeriaita.

Täkynä ja syöttinä käytetään:

Hauksiimassa pieniä kaloja, etupäässä kuoreita, särkiä, ruutanoita, salakoita, pikku ahvenia ja kiiskejä;

Ahvensiimassa etupäässä kastematoja ja lieroja, mutta hyvin myös mutuja, muikkuja, salakoita, pikku särkiä, nahkiaisia ja hietasisiliskoja;

Kuhasiimassa samoja kuin ahvensiimassa;

Lahna- ja siikasiimassa kastematoja;

Säynesiimassa taikinapalloja, kastematoja, koppakuoriaisia, heinäsiirkkoja y. m.;

Ankeriassiimassa kastematomyttyjä ja sammakoita.

Vela lasketaan tavallisesti iltaisin kuuden jälkeen ja koetaan s. o. katsotaan samoihin aikoihin tai hieman myöhempään seuraavana aamuna. Kokeneet kalastajat sanovat, ettei, paitsi lahnasiimaa, ole viisasta kokea koukkujaan liian varhain aamulla, sillä useimmat kalat ovat aamuvarhaiseen parhaalla otototuulella.

Jos täkyinä on kaloja, ei tavallisesti ensi aamuna nosteta pois siimaa, vaan ainoastaan koetaan s. o. soudetaan pitkin siimaa, katsotaan ja otetaan pois tarttuneet kalat; siimaa juoksettaa katsoja kätensä lävitse toisen soutuessa. Mistä täky tai koko koukku on poissa, siihen voi panna uuden, jos tahtoo tehdä tarkkaa. Jos tapaa suuren ja juonikkaan kalan, on hyvä olla venheessä varalta siima, joka solmitaan perustimeen ja sillä väsytetään juonittelija, kunnes sen alle saa haavin.

Muutammat kalastajat käyvät iltaisinkin samoin koukkujaan kokemassa, ja mätäkuulla on se tarpeen.

Harvoin pidetään velaa vedessä kauvemmin kuin kaksi yötä. Silloin otetaan se pois siten, että kalastajalla on polvillaan jokin pytty, johon hän laskee siiman kiemuralle, otettuaan siitä koukut. Nopeammin käy se, jos kalastajalla on apuri, joka irrottaa koukut, panee kaiken järjestykseen ja siiman kelalle.

Kotiin tultua kuivataan siima ja perustimet hyvin, ja sitten pannaan siima jälleen kelalle tai rullalle odottamaan uutta kalaretkettä.

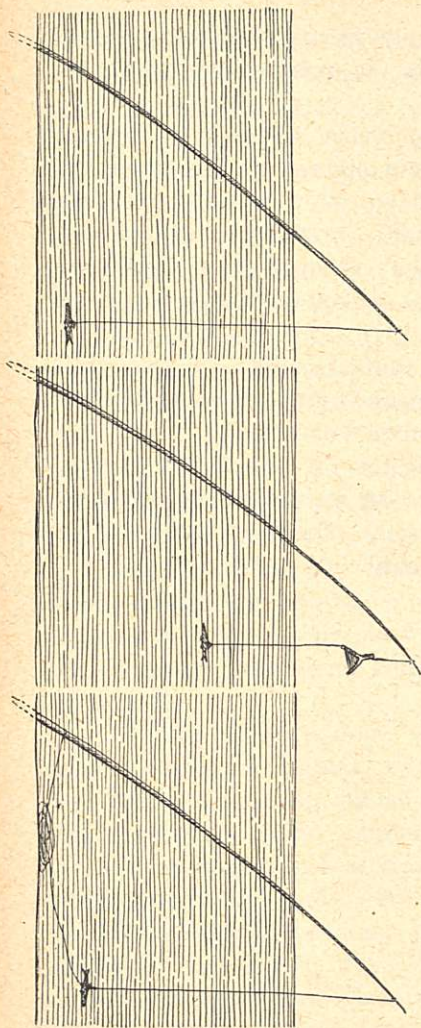
Selkärilmalla kalastus on huvittavaa ja tuoteliasta, mutta kysyy se vaivaakin ja kärsivällisyyttä myös sangen usein. Mutta missäpä sitä vaivatonta viljaa lieneekään!

Polokoukut

ovat velaa yksinkertaisemmat ja mukavammat sellaiselle huvikalastelijalle, joka mieluummin laskee vain muutamia koukuja. Tällaisia sanotaan polokoukuiksi sentähden, että kohona käytetään pui-sia n. k. »poloja», mutta toisin paikoin niitä sanotaan pohjakoukuiksi, koska koukku kiinnitetään pohjaan lyötyyn vaa-jaan tai seipääseen.

Polokoukut laske-taan seuraavasti. Ote-taan mukaan kerä sii-manyöriä, soudetaan ruohikon rintaan, ma-talikon reunaan, nie-men nenään tai sal-

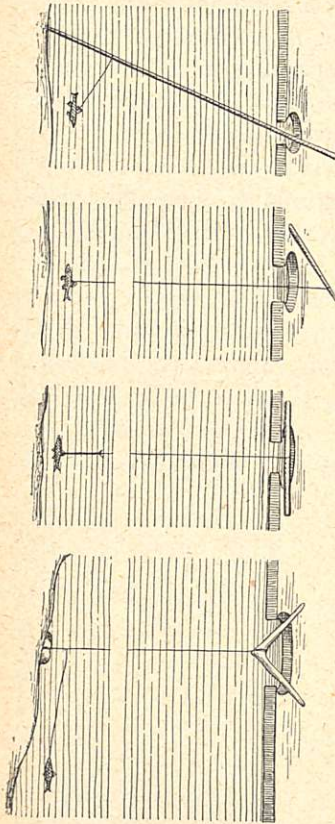

men suuhun, missä kalojen otaksutaan liikkuvan. Siiman päähän sidotaan nyrkinkokoinen kivi ja pudotetaan pohjaan, siiman ollessa jokseenkin suorana sidotaan siihen veden pinnalle kohoksi kuusipuusta tehty — lehtipuu pikemmin uppoaa — puupalikka eli »polo» (toisin paikoin lausutaan nimi: pola ja polu). Nyt mitataan edelleen siimaa niin pitkälti, miten syvään koukku aiotaan asettaa, koukkuun pannaan täykälä tai muu syötti ja kiinnitetään se siimaan vaskiperukkeestaan tai muusta perustimestaan.

Tällä neuvoin voi pyydystää samoja kaloja kuin velallakin, samallaisilla koukuilla ja syöteillä. Keväällä jäiden lähdettyä käyttäneet moni mielumminkin polokoukkuja kuin velaa matikan ja hauin pyydystykseen, koska ilmojen vielä ollessa kylmät käy polokoukun lasku ja nosto sievemmin. Syksymmällä, kun vela ei enään huvita, voi polokoukulla sattua saamaan myös täysikasvuisen mateen, väliin suuren ankeriaan, missä vesissä niitä on.

Muut lähemmät viittaukset voi lukija löytää edellisistä luvuista.

Talvikalastus.

Mutta koukulla, jos vain on täkyjä, saa haukia, ahvenia ja mateita yhtä hyvin talvella kuin kesälläkin, mateita vielä pareminkin, ja silloin ne ovat myös parhaat ruokatalouteen. Täkyjäkin saa ostamalla, missä vedetään talvinuottaa, ja ahvenia voi saada haukien ja mateiden syöteiksi onkimallakin.

Luonnollisesti tällöinkin asetetaan hauinkoukku lähemmäksi pintaa, mateenkoukku lähelle pohjaa; ahvenen koukku, milloin on syöteiksi muikkuja, särkiä tai kastematoja, asetetaan taasen keskivälille, kuten kesälläkin.

Tällainen koukku lasjetaan tavallisesti avan-

toon siten, että siima sidotaan seipäaseen niin ylös tyvipäästä, miten kauvas se on jäävä pohjasta, ja sitten pistetään seiväs pohjaan. Täten seiväs samalla pitää koukkua kiinni ja on viittana koukun löytämiseksi, eikä kalastaja tällöin koukkujaan kokemaan tultuaan avantoa auki hakatessaan katkaise siimaa, kuten voi tapahtua toisin kiinnittäessä.

Luonnollisesti tällainen koukkukalastus on helpompaa syksyin ja kevään ohemman jään aikaan. Mutta talvisydännäkin se käy, kun vain on n. k. tuura avannon hakkaamiseen. Kirveellä ja muulla sellaisella aseella on hakkaaminen paksun jään aikaan mahdoton.

*

Mutta tavallisella onkimadollakin voi melkein kaikista vesistä onkia ahvenia, toisista taimeniakin läpi talven. Keväällä jäidenlähdon edellä voi saada myös jonkun sären.

Salmiin järvien ja lampien välillä, missä on riittävän syvää, on hyvä hakata onkiavantoja, samoin sellaisille vesille, missä on liejua ja uivaa levää, mutta niiden keskellä aukko, vaikkapa tavalisen onkiavannon kokoinenkin. Sellaisesta paikasta onkiessaan voi ahvenia saada oikein kosolta, mutta myös taimenia ja väliin nieriäisenkin.

Ahvenia voi sitten käyttää tä'yksi koukkuihin; matikalle kelpaa isomman ahvenen palanenkin.

Onkimatoja voi säilyttää, kuten alussa on selitetty, talveksikin, ainakin marras- ja joulukuuhun.

Mutta ainakin Savossa, jossa paikoin kylvetään joka iltä, saa onkimatoja saunankarsinasta talvella yhtä hyvin kuin kesälläkin.

Muuten sanotaan talvella saatavan onkimatoja sellaisista paikoista, missä niitä kesällä on, n. k. »matohaudan» avulla. Madot näet ovat ryömineet maan jäätyessä syvemmälle sulaan maahan. Syksyllä kaivetaan sentähden puutarhaan tai väkevään peltoon noin metrin syvyinen hauta ja kaadetaan siihen noin $\frac{1}{2}$ tai $\frac{3}{4}$ metrin korkeudelta karvarinparkilla sekotettua hevosenlanta. Kun hevosenlanta, kuten tunnettu, kehittää suuressa määrin lämpöä, ryömivät madot siihen, ja siitä niitä saa.

On itsestään selvää, että kalastajan on talvipakkasella hyvin suojeltava jäätymistä vastaan — niin onkimatonsa kuin itsensäkin. Onkimiehen varsinkin on hyvin pukeuduttava, kun siinä hommassa ei tule paljon liikkumaan.

*

Talvella ongitaan avannosta myös keinotekoisella syötillä, n. k. pirkalla eli torkolla. Tämän pyydyksen aate on siinä, että tinapirkkää tai muuta välkkyvää uistimenterää pidetään liikkeessä vuoronperään nostamalla ja laskemalla, josta kai johtuu nimikin torkko ja torkotteleminen, sillä vavan liikkeet muistuttavat torkkuvaa ihmistä.

Tällaisen pyydyksen käytöstä voi lukija saada jonkun käsityksen tuonnempana puhuttaessa uistimesta ja uistamisesta vavan avulla. Talvionginta

torkolla saattaa olla tuotteliastakin, mutta ensiker-
talaisen on paras ottaa tottunut torkottelija seu-
rakseen, katsoa miten pyydys laitetaan ja miten
menetellään.

*

Talvikalastajalla on muuten hauska olla syksyi-
sin lumettoman jään aikaan luistimet, lumellisen
sukset. Jos täkykaloja on avannolle vietävänä,
tarvitaan myös vesiastia ja kelkka. Monet kyllä
panevat täkykalat koukkuihin jo kotona, mutta
edellä lienee jo selvinnyt ettei se vastaa tarkotus-
taan. Silloin kalat kuolevat jo ennen järveen jou-
tumistaan, mutta vasta avannolla hyvin kiinnitet-
tyinä voivat ne elää vedessä vuorokauden ja parikin.

Hauskaa ja virkistävää on pistäytyä kalassa
raikkaana talvipäivänäkin. Omapyyttämä kala mais-
tuu retkeltä palattua monin verroin makeammalta.
Eikäpä kaloja talvella saakaan monin paikoin ostaa.

Uistinkalastus.

Uistimella tavallisesti käsitetään koukkua, jossa täky tai houkute on keinotekoinen, uittaessa pyörivä lusikka, väräjävä lehti, propelli t. m. s., ja uistamisella uistimen yhtämittaista eteenpäin kuljettamista. Tässä kirjassa on kuitenkin pidetty käytännöllisimpänä käsitellä tämän otsakkeen alla, ei ainoastaan venheen jälestä vedettäviä tavallisia uistimia, vaan myös koskessa paikaltaan uitettavia, sellaisiakin kuin perhosuistin tai perhosonki, jolla ei tyynestä vedestä tavallisesti uisteta. Vieläpä tuntuu luonnollisimmalta lukea uistamiseksi kaikenlainen onkikalastus, milloin mato- tai täkyonkea uitellaan joko vavan avulla paikaltaan tai venheen perästä vetäen.

Torkkokalastukseen

tarvitaan hyvä, tukeva, renkailla ja kelalla varustettu n. k. torkkovapa. Sellaisen voi tehdä itsekin ja kelan tai rullan sijaan käyttää vavan tyvipuolessa myös kahta tappia, joiden ympärille siima kierretään. Mutta ostetut, taidokkaasti tehdyt ovat ovät tietysti mukavammat.

Siima samoin on oleva luja, punottu liinarihmoista, silkistä tai joughista. Se pujotellaan renkaiden kautta vavan vartta myöten ja tyvipäässä olevalla kelalla voi sen kiertää lyhemmälle tai pitemmälle. Varsinkin latvimmainen silmus tai rengas on vavassa oleva luja ja lujasti kiinni, sillä sen varaan tulee tietysti suurin paino.

Onkena torkkovavalla onkiessa voi käyttää tavallisia suurempia onkiakin ja syötteinä samoja syöttejä kuin yleensä. Täkykalalla torkotellessa on kuitenkin parempi käyttää kaksihaaraista onkea, joka kiinnitetään kalan kiduksiin siten, että perustin tulee ulos suusta (katso luku »Täkykalastus«).

Varsinaisia onkilaitteita torkkokalastusta varten on useampia malleja, ja niitä saa ostaa. Mutta sellaisen voi laittaa itsekin sitomalla yhteen useampia onkia ja pannen perukkeeseen painon. Tällä tavoin:

Päähimmäiset kolme koukkua voi jättää tyhjiksi kieppumaan ja pyörimään, niitä lähimpään koukkuun kiinnitetään kalan pyrstö, ja kun toiset koukut ovat mahdollisimman pieniä, voi ne sitoa niin lähetysten, että koko taklaus tulee jäykäksi, ja sen avulla käyristää täkykalaa hieman, jotta se eteenpäin soutuessa kieppuu sinne tänne. Useimmittain kala tarttuu kolmeen päähimmäiseen koukkuun,

niin että täkykala saattaa jäädä koskemattomaksikin.

Mikäli on saatavissa tuoreita täkykaloja, tavallisimmin noin 13—14 sm pituisia särkiä, sanovat tällaisen pyydyksen käyttäjät saavansa hyviä saaliita; suunnilleen samansuuruiset harrit eli harjukset, vieläpä ruutanat ja salakatkin kelpaavat, puhumatta taimenista, tuutaimista ja pikku nahkiaisista.

Kaupassa on myytävänä torkkokalastusta varren myös säilytettyjä täkykaloja pikku astioissa, mutta luonnollisesti ne eivät ole tuoreen kalan veroisia.

Torkkovavalla uistaessa saattaa käyttää myös keinotekoista täkyä. Mutta sellaista tavallisesti sanotaan uistimeksi, ja sillä saattaa kalastaa ilman vapaakin.

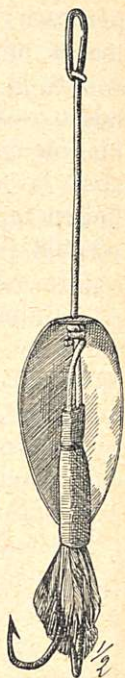
Lusikkauistin.

Uistimia on monenlaatuisia, mutta jo vanhojen maanukkojenkin koettama ja hyväksi havaitsema on yksinkertainen lusikkauistin. Alkeellisimmassa muodossaan siksi käytetään tavallista ruoka- tai teelusikkaa, josta varsi katkaistaan ja molempiin päihin tehdään reikä. Kärkeen kiinnitetään koukku, tavallisesti kolmihaarainen, ja tyvi kiinnitetään siimaan joko nuppipäisellä vaskilankapuikolla tai muuten niin, että lusikka vedessä vedettynä pääsee kierimään ympärinsä. Laitos voi olla esim. vieressä olevan kuvan näköinen.

Ennen käyttämistä on lusikka puhdistettava molemmilta puolin välkkyvän kirkkaaksi. Kun sitä sitten soutuessaan vetää jälessään, pyörii se välkkyen ympärinsä ja houkuttelee ahnaan ahvenen tai hauin tarraamaan kiinni.

Urheilu- ja kalastuskaupoissa on myytävänä useammanlaatuisia lusikkauistimia, kuten albion-, lohi- ja harjauistimia, joiden lusikka useimmittain on toiselta puolen hopeoitu toiselta kullattu. Parhain lienee sellainen pieni lusikkauistin, jonka ulkopuoli on hopeoitu, sisäpuoli kullattu. Ostouistimissa on tavallisesti koukut myös lusikan yläpäässä eli siinä, missä kalan suu olisi, mutta nämä koukut on paras ottaa pois uistelemaan lähtiessään. Totutuneet kalastajat yleensä laittavat ostouistimensakin sellaisiksi, millaiset heidän kotivesillään parhaiten pätevät.

Lusikkauistin herättää paremmin kalan ruokahalua, jos koukkujen silmukkaan tai lusikan yläpäähän pujottaa parisen punaista langanpäätä eviksi ja koukunpohjukkaan punaisen vaate-tilkun pyrstöksi. Jotkut panevat madonkin peittämään paljaita koukkuja.

Perhosuistimia,

nimittäin uistinkoukkuja, joiden juureen on pienistä linnunsulista, höyhenistä tai muusta sellaisista tehty

perhosen ja karpäsen muotoisia laitteita, on olemassa mitä erilaisimpia. Mutta riippuu eri kalavesistä ja pyydystettävään kalojen suuruudesta, millaiset ovat parhaat. Kalastajan on siis paras hankkia monipuolinen valikoima ja kokeilla, missä vesissä ja millaisina päivinä kukin perhosuistin parhaiten tepsii. Paras on kuitenkin kokeensa alottaa pienillä perhoskoukuilla ja sitten tarpeen vaatiessa vaihtaa suurempaan.

Enimmäkseen perhoskoukkuja käytetäänkin virroista ja koskista onkiessa. Harrille eli harjukselle tulee olla hyvin pieni koukku, taimenelle hieman suurempi. Kuitenkin ovat sekä harrit että taimenet toisina päivinä paljo halukkaampia, toisina haluttomampia ottamaan onkeen, tarjosipa heille miten kauniin leikkikalun tahansa.

Kesälomalla ollessa on aikaa kokeilla!

Keinotekoisia täkykaloja

on olemassa miltei lukemattomia malleja, joista useimmat ovat tehtyjä metallista, ja ovat ne osaksi kullattuja, osaksi hopeoituja. Kaikki ne ovat enemmän tai vähemmän kalannäköisiä.

Samoin kuin perhoskoukut ovat keinotekoiset täkykalatkin enemmän koskiongintaan kuin tyynenvedenkalastukseen sopivia. Muutamat kuitenkin sopivat uistelemiseen järvelläkin. Niinkutsutulla helmiäiskalalla saa ahvenia parhaiten. Niissä kuten kaikissakin keinotekoisissa ostouistimissa ja täky-

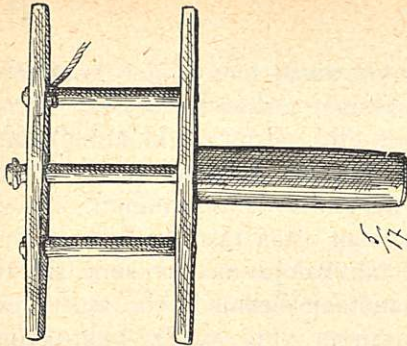
laitteissa on kuitenkin aivan liian paljon koukkuja, jonka vuoksi ne liikkuvat raskaasti vedessä. Tämä tulee autetuksi siten, että poistetaan ne kolmihaarat koukut, jotka ovat suunnilleen kalanruumiin keskikohdalla. Silloin ne liikkuvat keveämmin, ja kala siltä tarttuu, jos kerran ottaa täkyyn.

Keinotekoisia täkykaloja on myöskin silkistä tehtyjä. Niiden sanotaan olevan hyviä, mutta järivesillä niillä saataneen yhtä vähän kuin keinotekoisilla sammakoilla, madoilla, koppakuoriaisilla y. m.

Keinotekoisilla kaloillakin on hyvä kokeilla, milloin luonnollisia täkykaloja ei ole saatavissa.

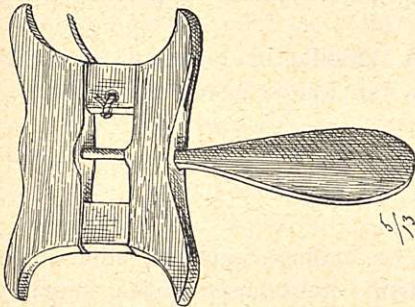
Uistaminen.

Uistin-pyydys on mukava kalastin, sillä siihen tarvitaan vain uistin, kohtalaisen pitkä siima ja pieni käsikela (katso kuvia), jolla siiman voi kiertää tarpeen mukaan pitemmäksi tai lyhemmäksi. Ja jos on hyvä täkykala tai tarkotuksenmukainen lusikkauistin, voi muutamilla vesillä saada hyvänkin saaliin. Uistinta voi myös helposti hoitaa ja pitää niitä yhden kummallakin puolella venettä. Uistellessa ilman vapaa täytyy kuitenkin olla aivan selvä vesi, jossa ei ole lumpeita eikä muita vesikasveja. Vavan avulla sitä vastoin voi viskata luonnollisen tai keinotekoisien syötin ruohikkoon, kaislikkoon, lumpeiden ja ahvenheinien lomaan, missä vain on pienempikin avoin paikka, ja siten

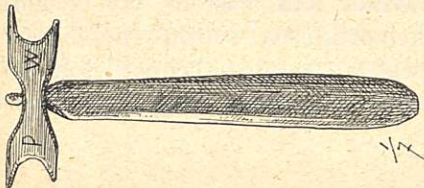
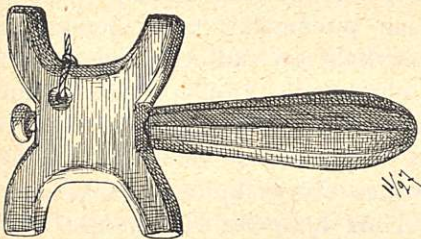

saada vesikas-
vien juurella vä-
jyviä haukeja ja
ahvenia.

Jos kalastaja
asettaa venheen
laitojen varaan
eteensä poikki-
puolin laudan,
jonka molem-
missa päissä on
pari puupuik-
koa pystyssä, ja
näiden avulla
pönkittää mo-
lemmin puolin
venettä olevat
uistimet hiukan

loitommalle,
noin 2—3 met-
rin päähän toi-
sistaan, voi hän
samaa aikaan
pidellä kolmat-
ta uistinta va-
valla, niin että
sen siima on
toisten kahden
välissä. Kun
vapaa pitää ko-
holla ja laskee

sen siiman toisia vähän pitemmälle, voi siten kaloille tarjota kolme täkyä yhtäikaa. Tällöin tottunutkin kalastaja kumminkin tarvitsee hyvän soutajan, joka rientää avuksi pitelemään toisia uistimia, jos yhteen tarttuu suurempi kala.

Uistajalla pitää aina olla käsillä hyvä atrain tai »kalahaukka», sillä haavi ei silloin ole yhtä mukava.

Kuinka uistinta ja pitkää vapaa käytetään, siitä useimmilla lienee käsitystä, mutta mainittakoon sentään vielä, että jos uistinta soutaessa jokin kaislikon rintamaa tai muuta syvänteen reunaa myöten siihen tarttuu jokin vesikasvi, ei kala tietysti siitä enää välitä. Matalikolla, jos se on puhdas ja sileä, voi hyvin saada kaloja uistimella, mutta myös syvemmilläkin vedellä. Uistin on silloin vajoettava niin, että se kulkee metrin tai kaksi vedenpinnan alapuolella, väliin syvemmissäkin, riippuen vuodenajasta ja kalastusvedestä sekä kalalajista, jota pyydystetään. Se asia kyllä selviää kalastajalle, kun hän kokeilee jonkun aikaa.

Vavan avulla voi määrätä syvyyden siten, että pitelee sitä korkeammalla tai alempana, kelaa siiman lyhemmälle tai pitemmälle, ja kun täky heitetään kaislikon, lumpeikon tai muiden vesikasvien aukkoon, tapahtuu se harvoin niin syvällä, ettei sen näkisi vedessä välähtelevän.

Uistaessa ja yleensä keinotekoisella syötillä onkiessa voi täkyä nytkäytellen ja värähdytellen pettää kalaa luulemaan, että sillä todellakin on elävä

syötti edessään. Mitä taitavammin sen osaa tehdä, sitä parempi tulos.

Milloin uistimella tai syöttikoukulla uistaessaan saa useampia ahvenia matalikolta ulompaa maasta, on paras siinä laskea kiviriippansa pohjaan ja koettaa onneaan ongella.

Muuten on muistettava, ettei ole olemassa yleispäteviä uistin- eikä muun onkikalastuksen sääntöjä, varsinkin kun on kysymys niin suuresta alueesta kuin tuhatjärvien maasta. Erinäisillä vesillä, joilla on monet vuodet kokeillut, pääsee kyllä kalojen kera »lähemmin tutuksi». Ei siis yleiset neuvot kalastaessa paljoa auta, mutta ovat ohjeet sentään aloittelijalle hyvät olemassa.

Sen kumminkin voi neuvoa yleensäkin, että ken aikoo lähteä kalastamaan, vaikkapa vain onkija koukkuvehkeilläkin, hän — ottakoon ensin selon kalastusasetuksesta ja siitä, kalastaako »vaarallisilla» vesillä. Varsinkin koskikalastuksessa ei viimeksi mainittua seikkaa ole unhotettava.

Koskikalastus.

Lohikosket ovat tavallisesti niin »ylösotetut», ettei satunnaisella huvikalastajalla ole monin paikoin tilaisuutta lohienpyynnin harjottamiseen. Mutta on niitä sentään joitakin virtoja ja koskia, joista saa tilaisuuden kalastaa, jolleikään oikeita isoja lohia, niin pienempiä lohensukuisia kaloja. Ja kun onkikalastus tällaisissa koskipaikoissa ja suurempien purojen putouksissa tarjoaa kaikkein suurimman viehätysten ja sieltä saadut kalat kuuluvat jaloimpiin, niin mainittakoon siitä vielä sananen erikseen.

Tavallisella ongellakin, joko veneestä käsin tai rannalta, voi saada harreja eli harjuksia, taimenia, kuujaia, rautuja eli nieriäisiä, lohennulloja eli -pankkoja tai miten niitä kaikkia missäkin paikoin nimitettäneen.

Siihen tarvitaan yksinkertaisempi tai konstikkaampi, mutta tarpeeksi pitkä ja luja vapa, hyvä siima, joka on painolla varustettu, ja isommanpuoleinen, sininen englantilaislonki, johon pannaan pirtteä onkimato. Onkimato on paras, vaikka mulloit väliin »niiputtelevat» eivätkä ota siihen tarttuakseen. Silloin voi niille tarjota puutoukan, jollaisia saa kaatuneiden, puolilahojen puiden kuoren alta,

vaarnamadon, heinäsirkan tai perhosuistimen. Viimeksi mainittuja näykkää lohenmullo mielellään, mutta ei tartu oikein hanakasti, vaan näykkii pian itsensä väsyksiin ja piiloutuu. Silloin voi antaa sen levätä, onkia toisesta paikasta ja palata jälleen, antaa sille uuden madon tai muun syötin. Jos onkijalla on täkykalaksi muttu, muikku tai pikku särki, malttaa taimen harvoin olla siihen tarttumatta.

Milloin ei mikään muu kelpaa, voi heittää koskeen pienen lusikkauistimen. Se kyllä pysyy koskessa itsestään pohjaan painumatta, vaikka onkija onkin yhdessä kohden. Vetämällä vavan avulla ylöspäin saa sen pirskuttelemaan vettä aivan pinnalla, ja silloin lohenpankko usein näykkää.

Onkiessa on oltava äärimmäisen varovainen, jotteivät kalat onkijaa näe eivätkä kuule hänestä hiirenrisahdusta, sillä lohensukuiset kalat ovat sangen arkoja. Ne tosin hyökkäävät pikaisesti onkea kohden, mutta jos ne huomaavat onkijan, pakenevat ne vielä nopeammin.

Jos taasen kala ottaa onkeen, ei sitä ole äkkiä temmattava maalle, vaan ensin hieman nykäistävä onkea, jotta se tarttuu lujemmin kiinni, ja sitten annettava perään ja hiljaa vedettävä saalis rantaan. Suurempia kaloja täytyy uittelemalla väsyttääkin.

Haavi on aina oleva saapuvilla.

Taimenia on yleensä paras onkia vuolaista koskista, mutta voi niitä saada suvantopaikoistakin. Rautua eli nieriäistä sitä vastoin saa useammin tyy-

nemmistä salmista kahden veden väliltä, samoin kuin ahventakin. Useimpia lohensukuisia pikkukaloja voi sitä vastoin talvella saada avannosta kirkasvetisistä järvistä.

Jos kesällä on vesi kirkasta ja sää häikäisevän päiväpaisteinen, eivät lohennullot tahdo nykäistä. Silloin on paras odottaa, kunnes päivä painuu mäen taa, ja sitten koettaa uudelleen. Jos sitä vastoin päivä on pilvinen ja on satanut, niin että vesi pienessä virrassa hieman kohoaa, silloin on paras onki-
sää, varsinkin jos on tyyni.

Kohoa ei koskesta onkiessa käytetä siimassa. Se vain säikyttelée arkoja kaloja ja on tarpeeton.

Velalla tai »pitkällä siimalla», jos koukkuihin on syötiksi onkimatoja tai mutuja, käy lohensukuistenkin kalojen kalastus hyvin. Kastemadot eivät ole välttämättömät, sillä saman asian ajavat 3—4 pientä matoa, jotka pujotellaan koukkuun ja jätetään osiksi riippumaan, jotta koukku näyttää pelkältä matonipulta. Täyksi käyvät myös säret, salakat ja mui-
kut. Väliin voi tällaisella kosken alisuvantoon heitettyllä velalla saada myös siian.

Kun tämä kirjanen on aiottu vain alkuoppaaksi kesävapauttaan nauttiville huvikalastelijoille, on siitä koitettu saada mahdollisimman pieni ja jätetty pois kaikki, joka ammattikalastajalle tosin on tärkeää, mutta huvikalastajalle vain turhaa painolastia. Ei tämä kirjanen sentään viimeksimainitulle-

kaan ole täysin riittävä; onkimatkallaan hän tulee epäilemättä tekemään monta uutta ja mieltäkiinnostavaa havaintoa, ja vasta siellä, — onkikalastuksen ja kalojen elämän salaisuuksiin syvennyttyään — alkaa hän käsittää, miten erinomaisen viehättävä ja opettava ajanviete onkikalastus on.

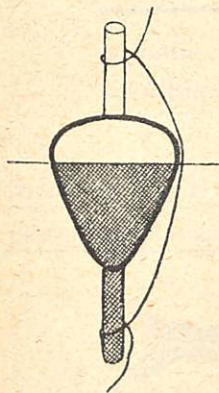
Varsinkin koulunuorison olisi ongelle lähtiesään hyvä ottaa mukaansa mahdollisimman seikkaperäinen esitys Suomen kaloista. Vesikasveja ja monta muuta hauskaa luonnonilmiötä tulee onkiretkellään tutkineeksi ikäänkuin itsestään.

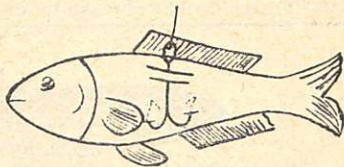
SAVOLAN KIRJAKAUPASSA

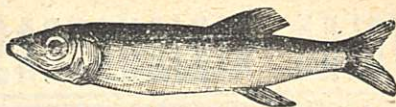
==== KUOPIOSSA ====

on tarjona huokeasta hinnasta kaikellaisia onkimistarpeita niinkuin Ongenkoukkuja, Ongensiimoja, kohoja, bambuputkia onkivavoiksi. Uistimia, uistimen siimoja, uistimen keloja, uistinkoukkuja, — yksi-, kaksi- ja monihaaraisia —, polukoukkuja metallitapsilla. Velan eli selkärihman koukkuja, perhosonkia. Hinnat huokeat. Tilaukset toimitetaan nopeaan ja sääntillisesti. — Lajittelu runsas; tavara hyvää.

SAVOLAN KIRJAKAUPPA.

HELSINGIN KALANPYYDYSLLIKE

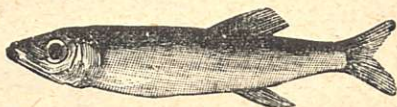
≡≡≡ FRITZ SCHRÖDER, HELSINKI ≡≡≡

myy tukuttain ja vähittäin kaikenlaisia pauloitettuja ja paulaamattomia verkkoja, nuottaverkkoja, rysiä, mer-toja, pauloja, lankaa, väriä y. m. sekä kaikenlaisia

Kalastustarpeita,

n. k. vapoja, vaparullia, siimoja, onkia, uistimia, lippoja, pitkäsiimoja y. m. y. m.

HUOM.! Suurin varasto Suomessa. Hinnat halvimmat.
Kuvitettuja hintaluetteloja lähetetään ilmaiseksi ja vapaasti.

Sarjaamme

AJANVIETETTÄ,

jota suositlemme arvoisan yleisön suosioon,
on ennen ilmestynyt:

N:o 1. Korteista povaaminen.
Seuraleikki . . . . . 50 p.

N:o 2. Valittuja Seuraleikkejä
nuorisolle . . . . . 75 p.

N:o 3. Kesäisiä leikkejä nuorisolle . 75 p.

Numerot 2 ja 3 ovat tarkoitetut tyydyttämään erittäinkin nuorisoseurojen, kansanopistojen ja muiden suurempien toveripiirien tarvetta.

Sarjaa jatketaan!

Hinta 1: —